

การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียน
มัธยมศึกษาที่มีอัตราการแข่งขันสูง
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*
A DEVELOPMENT OF EFFECTIVENESS
INDICATORS OF HIGH- COMPETITIVE
SECONDARY SCHOOLS UNDER THE
OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION

พิไลวรรณ แดงขาว**

สญาญ์ อีระวนิชตระกูล***

สุรพร อนุศาสนนันท์****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอัตราการแข่งขันสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโครงสร้างประสิทธิผลของโรงเรียนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเพื่อประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ในโมเดลโครงสร้างควมมีประสิทธิภาพของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนจำนวน 182 โรงเรียน ประกอบด้วยครูผู้สอน จำนวน 548 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน โดยโปรแกรมสำเร็จรูปและใช้โปรแกรม LISREL ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างควมมีประสิทธิภาพของโรงเรียนและใช้การอภิปรายกลุ่ม เพื่อประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ในโมเดลโครงสร้างควมมีประสิทธิภาพของโรงเรียน

* คณะนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ปรึกษาหลัก

**** อาจารย์ ดร. หัวหน้าภาควิชาการวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ปรึกษาร่วม

ผลการวิจัยพบว่า

องค์ประกอบหลักที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอัตราการแข่งขันสูงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบหลักจะต้องปฏิบัติผ่านตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบย่อยทั้งหมด 28 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียน 118 ตัว สามารถเรียงลำดับค่ามากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) องค์การแห่งการเรียนรู้ 19 ตัวบ่งชี้ 2) การจัดการเรียนการสอน 31 ตัวบ่งชี้ 3) นักเรียนมีความรับผิดชอบ 6 ตัวบ่งชี้ 4) ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ 24 ตัวบ่งชี้ 5) การมีความคาดหวังต่อนักเรียนในระดับสูง 7 ตัวบ่งชี้ 6) สภาพแวดล้อม 7 ตัวบ่งชี้ 7) การมีส่วนร่วม 9 ตัวบ่งชี้ 8) องค์การ 15 ตัวบ่งชี้ ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลเชิงโครงสร้างประสิทธิผลของโรงเรียนค่าไค-แควร์ (X^2) เท่ากับ 578.29 ค่า df เท่ากับ 213 ค่า p เท่ากับ 0.0000 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.056 ค่า GFI เท่ากับ 0.93 และค่า AGFI เท่ากับ 0.87 โมเดลโครงสร้างมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการอภิปรายกลุ่มเพื่อประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้โมเดลโครงสร้างกับพบว่ามีที่เหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ : การพัฒนาตัวบ่งชี้/ ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to develop effectiveness indicators for high competitive secondary schools under the Office of Basic Education Commission and to test Goodness of Fit Index of effectiveness indicators with empirical data. A group of 548 teachers from 182 high competitive secondary schools were selected by means of multi-stage sampling technique to participate in this study. The data were collected by rating-scale questionnaire and analyzed by descriptive statistics through SPSS for Windows, confirmatory factor analysis through LISREL and Focus Group Discussion.

The results of this research revealed that:

There were eight composite indicators with 118 indicators of school effectiveness of the high - competitive secondary schools as follows: 1) Learning Organization (19 indicators) 2) Learning and Teaching (31 indicators) 3) Student responsibility (6 indicators) 4) Professional Administrator (24 indicators) 5) Clear Goals and High Expectations (7 indicators) 6) School Climate (7 indicators) 7) Participations (9 indicators) and 8) Organization (15 indicators). The result of the structural validity test of the model of school effectiveness showed the empirical data Chi - Square (X^2) = 578.29, df = 213, p = 0.0000, RMSEA = 0.056 GFI = 0.93, AGFI = 0.87 which meant the model was significantly consistent with the empirical data at .05 level. The result of the focus group discussion found that the validity tested structural model was consistent with the empirical data.

KEYWORDS : Indicators development/ Effectiveness of secondary schools

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมามีปัญหาเรื่องคุณภาพของนักเรียน ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการบริหารจัดการ รวมทั้งการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา สถานศึกษาจำนวนมากไม่ได้มาตรฐาน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง การคิด วิเคราะห์ ใฝ่เรียนรู้ แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง คุณธรรม และจริยธรรม การขาดแคลน ครู คณาจารย์ที่มีคุณภาพ มีคุณธรรมไม่ได้คนเก่ง คนดี และใจรักมาเป็นครูคณาจารย์ ไม่มีการกระจายอำนาจบริหารจัดการ ทั้งสู่สถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วน (วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์, 2553) จากปัญหาที่พบในการปฏิรูปการศึกษาส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาไม่ประสบความสำเร็จและตรงตามกับมาตรฐานที่จะก่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียน ผลกระทบดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนของครู ทั้งยังสะท้อนถึงปัญหาในการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน

เซอร์จิโอวานนี (Sergiovanni, 2009, pp. 198-199) กล่าวว่า ลักษณะของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลควรมีลักษณะดังนี้ คือ เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีแผนงานวิชาการที่ดี การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน มีบรรยากาศสถานศึกษาในทางบวก ส่งเสริมความมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเป็นแบบกลุ่ม มีการพัฒนามูลฐานอย่างกว้างขวาง ใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมซึ่งประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นความสามารถในการดำเนินการโดยผู้นำใช้ความสามารถในการบริหารโรงเรียนให้สามารถจัดการศึกษาได้สำเร็จด้วยดีที่เกิดผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีคุณภาพ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอัตราแข่งขันสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้ปกครองและประชาชนจำนวนมากให้ความสนใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอัตราการแข่งขันสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในทางปฏิบัติผู้บริหารควรพิจารณาประสิทธิผล เนื่องจากประสิทธิผลต่างเป็นเครื่องมือหรือดัชนีความสำเร็จความสามารถขององค์กรการบริหารสถานศึกษา และการจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือที่สร้างขึ้น คือตัวบ่งชี้ (Indicators) สำหรับการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม สามารถระบุหรือบ่งบอกสมรรถนะของผลการดำเนินงานได้เมื่อเปรียบเทียบผลระหว่างการดำเนินงานครั้งสุดท้ายกับปัจจุบัน ดังนั้นการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอัตราการแข่งขันสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำตัวบ่งชี้ที่ได้ มาใช้ในการวางแผนเพื่อสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาได้ทราบตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ในการหาแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานโรงเรียน และในการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น สำหรับการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอัตราการแข่งขันสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของโมเดลโครงสร้างควมมีประสิทธิผลของโรงเรียน
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ในโมเดลโครงสร้างควมมีประสิทธิผลของโรงเรียน

คำถามการวิจัย

1. ตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอัตราการแข่งขันสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีอะไรบ้าง
2. โมเดลโครงสร้างควมมีประสิทธิผลของโรงเรียนกับข้อมูล ตามแนวคิดทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่
3. ตัวบ่งชี้ในโมเดลโครงสร้างประสิทธิผลของโรงเรียนมีความเหมาะสมหรือไม่

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำผลการวิจัยไปวางแผนนโยบายการศึกษา เพื่อให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์และนโยบายของประเทศ
2. ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาบริหารงาน การจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดโดยรวมต่อโรงเรียน
3. ใช้เป็นแนวทางสำหรับนักวิจัยอื่น ๆ ทำการวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อไป อันจะนำมาซึ่งองค์ความรู้ที่หลากหลายและเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมที่มีอัตราการแข่งขันสูง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมดังนี้ คือ

เซอร์จิโอวานนี (Sergiovanni, 2009), ฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel, 2008) กลิกแมน กอร์ดอนและโรสกรอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon, 2001), เจมส์ พี วอร์แม็ค James P. Womack เอ็ดมอนด์ส (Edmonds, 1979), คัทแทนค์ (Cuttance, 1972), แซมมอนส์ ฮิลแมนท์ และมอร์ติเมอร์ (Sammonds, Hillman and Mortimore, 1995), มอทส์ (Mott, 1999), กิบสัน ไอเวนชีวิช และโดเนลลี (Gibson, Ivencevich and Donelly, 1997), ภรณ์ กิรติบุตร, 2529, วิโรจน์ สารัตตะ, 2544, จันทราณี สงวนนาม, 2545, อารุง จันทวานิช, 2523 และ ธร สุนทรายุทธ, 2551 ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา 8 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักด้านองค์การความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ความคาดหวังต่อนักเรียนในระดับสูง การจัดการเรียนการสอน นักเรียนมีความรับผิดชอบ องค์การแห่งการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม และสภาพแวดล้อม

วิธีการดำเนินการวิจัย

- ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย
- ขั้นตอนที่ 2 การสร้างตัวแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model) ของประสิทธิผลโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอัตราการแข่งขันสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการโดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพส่งให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอัตราการแข่งขันสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 182 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนจำนวน 548 คน
- ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 6 การอภิปรายกลุ่ม (Focus group discussion)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอัตราการแข่งขันสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 365 โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยครูผู้สอน จำนวน 17,882 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 17,882 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2553)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอัตราการแข่งขันสูงโดยใช้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 78 โรงเรียน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีความครอบคลุม ผู้วิจัยจึงกำหนดอัตราส่วนจำนวนโรงเรียนเป็น 50 เปอร์เซ็นต์ คือ จำนวน 182 โรงเรียน เป็นครูผู้สอน จำนวน 548 คน โดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1967 อ้างถึงในสุริพร อนุศาสนนันท์, 2550)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Scale) มีทั้งหมด 118 ข้อ
2. โปรแกรมสำเร็จรูปและโปรแกรมลิสเรล (LISREL Version 8.72)
3. แบบสนทนากลุ่มของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอัตราการแข่งขันสูง
4. อุปกรณ์บันทึกข้อมูลเสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เพื่อเป็นส่วนช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลและเก็บรวบรวมเป็นหลักฐานข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์สมมุติฐานที่กการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวน 6 ขั้นตอน คือ 1) เบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ เพื่อทราบทิศทาง และความเข้มของความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ ค่าสถิติ Bartlett เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ค่าดัชนี Kaiser – Mayer – Olkin เพื่อพิจารณาความเพียงพอของข้อมูลที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ 3) นำเสนอโมเดลโครงสร้างเชิงเส้นของตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียน

ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ 4) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน การสร้างสเกลองค์ประกอบเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนและเพื่อทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลประสิทธิผลของโรงเรียนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 5) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวมประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอัตราการแข่งขันสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 6) การอภิปรายกลุ่ม (Focus Group Discussion) นำโมเดลตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนไปตรวจสอบภาคสนามโดยผู้บริหารโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียน ได้องค์ประกอบ 8 องค์ประกอบหลัก 28 องค์ประกอบย่อย 118 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1.1 องค์ประกอบหลักด้านองค์การมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 3 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ จำนวน 15 ตัว

1.2 องค์ประกอบหลักด้านความเป็นผู้บริหารมืออาชีพมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 5 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ จำนวน 24 ตัว

1.3 องค์ประกอบหลักด้านการมีความคาดหวังต่อนักเรียนในระดับสูงมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 2 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ จำนวน 7 ตัว

1.4 องค์ประกอบหลักด้านการจัดการเรียนการสอนมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 6 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ จำนวน 31 ตัว

1.5 องค์ประกอบหลักด้านนักเรียนมีความรับผิดชอบมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 2 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ จำนวน 6 ตัว

1.6 องค์ประกอบหลักด้านองค์การแห่งการเรียนรู้มีองค์ประกอบย่อย จำนวน 5 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ จำนวน 19 ตัว

1.7 องค์ประกอบหลักด้านการมีส่วนร่วมมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 3 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ จำนวน 9 ตัว

1.8 องค์ประกอบหลักด้านสภาพแวดล้อมมีองค์ประกอบย่อย จำนวน 2 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ จำนวน 7 ตัว

2. การทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ประสิทธิผลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สรุปได้ ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผู้วิจัยได้แยกแบบทดสอบความสอดคล้องความกลมกลืนของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียน กับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยแยกโมเดลหลัก 8 โมเดลก่อนที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาพิจารณาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และค่าความเพียงพอของข้อมูลที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้ค่าสถิติในการพิจารณา คือ ค่าสถิติ Bartlett และค่าดัชนี Kaiser – Mayer – Olkin ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity โมเดลด้านการจัดการเรียนการสอน โมเดล

ด้านความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ โมเดลด้านองค์การแห่งการเรียนรู้ โมเดลด้านการมีส่วนร่วม โมเดลด้านองค์การ โมเดลด้านการมีความคาดหวังต่อนักเรียนในระดับสูง โมเดลด้านสภาพแวดล้อม และ โมเดลด้านนักเรียนมีความรับผิดชอบมีค่าเท่ากับ 2314.000, 2028.000, 1667.000, 727.580, 614.015, 579.350, 463.582 และ 309.570 ตามลำดับ ซึ่งทุกโมเดลมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าตัวบ่งชี้ทั้งหมดมีความสัมพันธ์ร่วมกัน สามารถนำไปวิเคราะห์หองค์ประกอบได้สำหรับค่าดัชนี Kaiser – Mayer – Olkin พบว่าค่าดัชนี มีค่าเท่ากับ 0.896, 0.856, 0.849, 0.733, 0.723, 0.500, 0.500 และ 0.500 ตามลำดับ ซึ่งทุกโมเดลมีค่ามากกว่า 0.50 แสดงว่าข้อมูลมีความเพียงพอที่จะนำไปวิเคราะห์หองค์ประกอบได้

จากการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบหลัก 8 องค์ประกอบ แยกการวิเคราะห์ออกเป็นโมเดลหลัก 8 โมเดล ผลการวิเคราะห์พบว่าค่าไค-สแควร์ ของทุกโมเดล ได้แก่ โมเดลด้านการจัดการเรียนการสอน โมเดลด้านความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ โมเดลด้านองค์การแห่งการเรียนรู้ โมเดลด้านการมีส่วนร่วม โมเดลด้านองค์การ โมเดลด้านการมีความคาดหวังต่อนักเรียนในระดับสูง โมเดลด้านสภาพแวดล้อมและโมเดลด้านนักเรียนมีความรับผิดชอบ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องกลมกลืน (GFI) และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเข้าใกล้ 1 (1.00, 0.99 ตามลำดับ) แสดงให้เห็นว่าโมเดลทางทฤษฎีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

นอกจากนี้ตัวบ่งชี้ 118 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ มีค่าเป็นบวก มีค่าต่ำสุดถึงสูงสุดตั้งแต่ 0.24 ถึง 1.00 และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.5 ทุกค่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้ทุกค่าต่างเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบย่อย 28 องค์ประกอบ โดยแต่ละโมเดลย่อยจะมีตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่แตกต่างกัน ดังนี้

2.1.1 โมเดลองค์การ (FFF1) จากผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 15 ตัว ตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจของบุคลากรรวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (A6) ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบย่อยโครงสร้างองค์กร (FF1)

2.1.2 โมเดลความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ (FFF2) จากผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 24 ตัว ตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ ตัวบ่งชี้ผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างความร่วมมือของบุคลากรในองค์การ (B10) ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบย่อยสร้างทีมงานในการบริหารโรงเรียน (FF5) และตัวบ่งชี้โรงเรียนมีเครือข่ายการพัฒนาบุคลากรร่วมกับโรงเรียนอื่นและหน่วยงานต่าง ๆ (B18) ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบย่อยมีการพัฒนาบุคลากรอย่างกว้างขวาง (FF7)

2.1.3 โมเดลการมีความคาดหวังต่อนักเรียนในระดับสูง (FFF3) จากผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 7 ตัว ตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ ตัวบ่งชี้โรงเรียนกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของนักเรียน (C3) ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบย่อยครูและนักเรียนมีความคาดหวังต่อนักเรียนในระดับสูง (FF9)

2.1.4 โมเดลการจัดการเรียนการสอน (FFF4) จากผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 31 ตัว ตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ ตัวบ่งชี้โรงเรียนสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมุ่งสู่ความสำเร็จ (D2 1) ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบย่อยมีการเสริมแรงนักเรียน

(FF14)

2.1.5 โมเดลนักเรียนมีความรับผิดชอบ (FFF5) จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 6 ตัว ตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ ตัวบ่งชี้ครูมีการมอบหมายงานให้นักเรียนเพื่อฝึกความรับผิดชอบ (E1) ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบย่อยมอบหมายงานหน้าที่ความรับผิดชอบให้นักเรียน (FF17) และตัวบ่งชี้บุคลากรในโรงเรียนมีความภูมิใจในเกียรติและศักดิ์ศรีของโรงเรียน (E4) ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบย่อยการสร้างศรัทธาของครูให้มีแก่นักเรียน (FF18)

2.1.6 โมเดลองค์การแห่งการเรียนรู้ (FFF6) จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 19 ตัว ตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ ตัวบ่งชี้โรงเรียนพัฒนาการเรียนรู้ของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ (F1) ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบย่อยพลวัตแห่งการเรียนรู้ (FF19) และตัวบ่งชี้ผู้บริหารมีการแก้ปัญหาพร้อมกับบุคลากรอื่น (F10) ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบย่อยการให้อำนาจและสร้างความสามารถในการให้บุคลากร (FF21)

2.1.7 โมเดลการมีส่วนร่วม (FFF7) จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 9 ตัว ตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ ตัวบ่งชี้โรงเรียนจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม (G5) ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบย่อยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (FF25)

2.1.8 โมเดลสภาพแวดล้อม (FFF8) จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 7 ตัว ตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ ตัวบ่งชี้โรงเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดเวลา (H2) ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบย่อยบรรยากาศภายในชั้นเรียน (FF27)

2.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนพบว่า ค่าไค - สแควร์ มีค่าเท่ากับ 578.29 และหารด้วยค่าองศาแห่งความเป็นอิสระ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 213 และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.00 ($p = 0.000$) นั่นคือ ค่าไค - สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและค่าความคลาดเคลื่อนการประมาณค่าโมเดล (RMSEA) เท่ากับ 0.056 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโมเดลตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอัตราการแข่งขันสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามทฤษฎีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความตรงเชิงโครงสร้างและมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากการพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียน เกิดจากองค์ประกอบหลักทั้ง 8 ด้าน สามารถเรียงลำดับค่าน้ำหนักจากค่ามากไปหาค่าน้อย ได้ดังนี้ องค์ประกอบหลักด้านองค์การแห่งการเรียนรู้ (FFF6) เท่ากับ 1.00 องค์ประกอบหลักด้านการจัดการเรียนการสอน (FFF4) เท่ากับ 0.98 องค์ประกอบหลักด้านนักเรียนมีความรับผิดชอบ (FFF5) เท่ากับ 0.95 องค์ประกอบหลักด้านความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ (FFF2) เท่ากับ 0.89 องค์ประกอบหลักด้านการมีความคาดหวังต่อนักเรียนในระดับสูง (FFF3) เท่ากับ 0.85 องค์ประกอบหลักด้านสภาพแวดล้อม (FFF8) เท่ากับ 0.79 องค์ประกอบหลักด้านการมีส่วนร่วม (FFF7) เท่ากับ 0.74 และองค์ประกอบหลักด้านองค์การ (FFF1) เท่ากับ 0.73 ซึ่งน้ำหนักองค์ประกอบดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอัตราการแข่งขันสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ประเมินความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ในโมเดลโครงสร้างควมมีประสิทธิภาพของโรงเรียนโดยนำเสนอแนวทางการนำตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนไปใช้ในการพัฒนาประสิทธิผลของโรงเรียน ผู้วิจัยได้นำโมเดลตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนไปอภิปรายกลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้บริหารโรงเรียน

จากการอภิปรายกลุ่ม ได้ผลสรุปว่า โรงเรียนที่ผู้วิจัยนำเสนอซึ่งประกอบด้วย 8 องค์ประกอบหลัก 28 องค์ประกอบย่อย และ 118 ตัวบ่งชี้ มีความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนที่มีประสิทธิผลต่อไป สอดคล้องกับผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการวิเคราะห์ค่าทางสถิติ

อภิปรายผล

1. จากการวิเคราะห์โมเดลประสิทธิผลของโรงเรียนพบว่า โมเดลตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบหลัก 8 องค์ประกอบ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทุกค่า แสดงให้เห็น องค์ประกอบหลักประสิทธิผลของโรงเรียน 8 องค์ประกอบ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย และวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ โมเดลโครงสร้างประสิทธิผลของโรงเรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบหลัก 8 องค์ประกอบ ยังจำแนกออกเป็นองค์ประกอบย่อยอีก 28 องค์ประกอบ และมีตัวบ่งชี้จำนวน 118 ตัว ที่ได้จากการสังเคราะห์ทฤษฎี งานวิจัยที่ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรหรือตัวบ่งชี้ ประสิทธิภาพที่แสดงให้เห็นว่า ถ้าโรงเรียนมีการดำเนินการหรือปฏิบัติการองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ดังกล่าวข้างต้นแล้ว่อมทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพตามแนวทฤษฎี

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลในแต่ละองค์ประกอบทั้ง 8 โมเดล พบว่า มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ คือ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

2.1 องค์ประกอบหลักด้านองค์การแห่งการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากองค์การแห่งการเรียนรู้เป็นการพัฒนาองค์การรูปแบบหนึ่งที่ต้องการให้องค์การก้าวไปสู่ความสำเร็จได้ ไม่ว่าจะเป็นองค์การของภาคราชการ รัฐบาล หัก และธุรกิจเอกชน สามารถจะประยุกต์ใช้ร่วมกับระบบการพัฒนาองค์การรูปแบบอื่น ๆ เพราะเป็นลักษณะการพัฒนาองค์การให้เพียบพร้อมไปด้วยความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ และให้บรรลุผลสำเร็จในระบบการบริหารเชิงคุณภาพรวม (วีรานุ มาฆะศิริานนท์, 2540, หน้า 3) สอดคล้องกับ จำเริญ ชัยวัฒน์ และเบญจมาศ อ่ำพันธุ์ (2540, หน้า 13) กล่าวว่า องค์การที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเป็นผลลัพธ์มาจากองค์การแห่งการเรียนรู้เป็นแนวบริหารงานในยุคใหม่ ต้องมีเป้าหมายและระบบงานในการพัฒนาผู้นำและสมาชิกโดยยกระดับการเรียนรู้ให้เป็นรูปธรรม และ Kaiser (2000, p. 47) ได้เสนอแนวคิดเรื่ององค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิผลให้กับองค์การอันส่งผลต่อความสำเร็จขององค์การ ดังนั้นในบรรดาองค์การประเภทต่าง ๆ เหล่านั้น โรงเรียนจึงควรเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มากกว่าประเภทใด ๆ (Hoy & Miskel, 2013)

2.2 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 6 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ 31 ตัว และพบว่าโมเดลทฤษฎีมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

อาจเนื่องจากว่า โรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนมาก เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนของครูมีผลโดยตรงกับนักเรียนและประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงกลม สิ้นเพ็ง (2553, หน้า 131-132) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนต้องสำรวจปัญหาและความพร้อมของผู้เรียน เพื่อช่วยแก้ไขปัญหให้กับผู้เรียนและการเสริมสาระการเรียนรู้ที่ขาดหายไป สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี นอกจากนี้ ครูย่อมต้องเตรียมความพร้อมด้วย เพราะบุคลิกของครูมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงการปรับแผนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ที่เป็นจริง สังเกตและบันทึกพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนรวมทั้งปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรมเพื่อแก้ไขปรับปรุง ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวนี้จะมีผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ในปัจจุบันนี้การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพในโรงเรียนจะต้องมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายซึ่งสอดคล้องกับ เชลดอน เซฟเฟอร์ (Shafaeddin, 2004) ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้กล่าวถึงกระบวนการใหม่ของการเรียนรู้ว่า ครูต้องปรับการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในสังคมแห่งการเรียนรู้ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนควรบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ จากการเรียนรู้ที่เน้นการท่องจำและครูเป็นศูนย์กลาง มาเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการจัดการเรียนรู้ร่วมกันที่มีปฏิสัมพันธ์มากขึ้นระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน

2.3 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบนักเรียนมีความรับผิดชอบซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ 6 ตัว และพบว่า โมเดลเชิงทางทฤษฎีมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อาจเกิดขึ้นเนื่องจากการจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ นักเรียนได้เรียนจากประสบการณ์จริง ดังนั้นนักเรียนทุกคนต้องมีความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของโรงเรียนมีประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547, หน้า 3) มาตรฐานคุณภาพผู้เรียนด้านเป็นคนดี มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื่องตนของศาสนาที่ตนนับถือ นอกจากนี้การศึกษาวิจัยของ แซมมอนส์ และฮิลแมน และมอร์ติเมอร์ (Sammons, Hillman and Mortimore, 1995, p. 8) พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบส่งผลถึงความสำเร็จหรือความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน ดังนั้น นักเรียนมีความรับผิดชอบจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

2.4 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 5 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ 24 ตัว และพบว่าโมเดลเชิงทางทฤษฎีมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อาจเกิดขึ้นเนื่องจากความเป็นผู้บริหารมืออาชีพต้องมีลักษณะความแตกต่างกับผู้บริหารโดยทั่วไป ทั้งนี้ผู้บริหารการศึกษาจะสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นมืออาชีพต้องมีความเป็นผู้นำ (Leadership) และพัฒนาฝึกฝนให้เป็นลักษณะนิสัยประจำตัวบุคคลได้ (สันติ บุญภิรมย์, 2552, หน้า 337) ซึ่งสอดคล้องกับธีระ ฤกษ์เจริญ (2550, หน้า 115) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องศึกษาและพัฒนาตนเองให้สมกับเป็นผู้บริหารมืออาชีพ และเป็นวิชาชีพชั้นสูง (Professional) อย่างแท้จริง จึงจะสามารถบริหารและจัดการศึกษาได้ดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.5 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการมีความคาดหวังต่อนักเรียนในระดับสูง ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ 7 ตัว และพบว่าโมเดลเชิงทางทฤษฎีมีความสอดคล้อง

กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อาจเกิดขึ้นเนื่องจากว่า การมีความคาดหวังต่อนักเรียนในระดับสูง โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีกลยุทธ์แผนงานในการมีความคาดหวังต่อนักเรียนในระดับสูง จึงจะทำให้โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอัตราการแข่งขันสูงมีประสิทธิผล ดังที่วีโรจน์ สารัตถะ (2544, หน้า 22) กล่าวถึง องค์ประกอบสำคัญที่จะส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา คือ ด้านการเรียนรู้ ประกอบด้วย หลักสูตร การสอน การพัฒนาบุคลากร ความคาดหวังในความสำเร็จสูง และการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ แซมมอนส์ ฮิลแมน และมอร์ติมอร์ (Sammons, Hillman & Mortimore, 1995, p. 8) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลถึงความสำเร็จหรือความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน คือการมีความคาดหวังต่อโรงเรียนและนักเรียนในระดับสูง ได้แก่ ครู นักเรียน มีความคาดหวังในระดับสูงรวมกันทั่วทั้งโรงเรียน มีการสื่อสารและเสริมแรงเพื่อให้ความคาดหวังสู่ความเป็นจริงและมีการคิดการปฏิบัติที่ทำให้ไปสู่ความคาดหวัง นอกจากนี้เอดมอนด์ (Edmonds, 1979) ได้เสนอแนวคิดที่นำไปสู่ความเป็นโรงเรียนประสิทธิผล คือ ความคาดหวังของครูที่มีต่อนักเรียนในระดับสูง ดังนั้นในปัจจุบันนี้การพัฒนาโรงเรียนผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องมีความคาดหวังต่อนักเรียนในระดับสูง ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

2.6 ตัวบ่งชี้องค์ประกอบสภาพแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ 7 ตัว พบว่าโมเดลเชิงทางทฤษฎีมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อาจเกิดขึ้นเนื่องจากว่าบรรยากาศในโรงเรียน สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ดึงดูดใจอยากมาโรงเรียน สอดคล้องกับ พรณี ซูทัย (2522) ได้สรุปแนวคิดของนักจิตวิทยาว่า องค์ประกอบ 6 ประการ ที่ครูต้องคำนึงถึงในการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาสู่ความสำเร็จในการเรียนได้ ประกอบด้วย บรรยากาศที่ทำงาน ครูผู้สอนกระตุ้นให้กำลังใจและความเชื่อมั่นในความสามารถของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน บรรยากาศที่มีอิสระ ผู้เรียนมีอิสระที่จะเลือกตัดสินใจที่จะศึกษาค้นคว้า บรรยากาศเช่นนี้จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเองและไม่เกิดความตึงเครียด บรรยากาศที่มีการยอมรับนับถือ ครูให้ความยอมรับนับถือว่ามีความสามารถที่จะพัฒนาตนเองได้ผู้เรียนจะรู้สึกว่าคุณค่า มีความมั่นใจในตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่มีผลดีต่อการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียน บรรยากาศที่มีความอบอุ่นครูมีความเข้าใจเป็นมิตรยอมรับตลอดจนให้ความช่วยเหลือจะทำให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น สบายใจ อยากเข้าไปติดต่อกับ สิ่งเหล่านี้จะส่งผลมายังการเรียนของผู้เรียน บรรยากาศที่มีความอบอุ่น ช่วยเหลือซึ่งกันและกันและผู้เรียนรู้ว่าคุณครูเอื้ออาทร จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักโรงเรียน และรักที่จะเรียน

2.7 ตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ 9 ตัว พบว่าโมเดลเชิงทางทฤษฎีมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อาจเกิดขึ้นเนื่องจากโรงเรียนยึดหลักการการบริหารแบบมีส่วนร่วม การจัดการศึกษา คือการให้ชุมชน ท้องถิ่น และทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพราะโรงเรียนเป็นหน่วยงานหนึ่งของสังคม โรงเรียนจึงควรเป็นโรงเรียนของชุมชนที่มีการจัดการเรียนการสอน โดยการเรียนรู้และความร่วมมือของประชาชน และชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนจึงมีความสำคัญ สอดคล้องกับ เมตต์ เมตต์การุญจิต (2547, หน้า 14) กล่าวว่า ประสิทธิภาพขององค์การขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การนั้น ในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการหนึ่งในการรวมพลังความคิดและสติปัญญา ก็คือ การให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์การนั้น และบุคคลต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินการหรือปฏิบัติการต่าง ๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพันกับกิจกรรมและองค์การ ซึ่งการบริหารจัดการศึกษาตาม

แนวปฏิรูปการศึกษา มีจุดเน้นสำคัญให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการปฏิรูปการศึกษา

2.8 ตัวบ่งชี้ด้านองค์การ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ 15 ตัว พบว่า โมเดลเชิงทางทฤษฎีมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อาจเนื่องมาจากองค์การ คือ หน่วยงานที่คนหรือกลุ่มคนเข้ามาทำงานโดยมีเป้าหมายร่วมกัน และมีการจัดการอย่างเป็นระบบ มีการแบ่งหน้าที่ตามสายงานที่กำหนดลำดับขั้นของอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ และองค์การทางการศึกษามีรูปแบบโครงสร้างเกี่ยวข้องกับครู นักเรียน และผู้รับบริการอื่น ๆ เพื่อที่จะทำกิจกรรมโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย ถือกันว่าโรงเรียนเป็นองค์การบริการ มีหน้าที่หลัก คือ ให้บริการนักเรียน (ธร สุนทราวุธ, 2551)

3. จากผลการอภิปรายกลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้บริหารที่เข้าร่วมอภิปรายกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องเหมาะสม สนับสนุนตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียน ทุกตัวบ่งชี้ ตามประเด็นต่าง ๆ ซึ่งมีสอดคล้องกับ เจมส์ พี วอร์แมค (เจมส์ พี วอร์แมค, 2550) (ประดิษฐ์ วงศ์มณีรุ่งสมเจต เพิ่มพูนธัญญะ พรเทพ เหลือทรัพย์สุข นพดล อิมเอ็ม, 2552, pp. 14-20) ได้แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ องค์การการบริหารแบบลีน (Lean Management) โดยมีแนวคิดการบริหารแบบลีนประกอบด้วย 1) กลยุทธ์เน้นที่ลูกค้าเป็นหลัก 2) ความพึงพอใจของลูกค้า 3) ภาวะผู้นำ 4) โครงสร้างองค์กรแบบแบนราบ ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 5) ความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอก 6) การบริหารจัดการข้อมูลโดยบุคคลในองค์กร 7) การผลิตจัดคนให้เหมาะสมกับงาน 8) การวางแผนการผลิต 9) การประกันคุณภาพ 10) การมีส่วนร่วม ระบุปัญหา นำแนวทางไปแก้ไขปฏิบัติ 11) ความยืดหยุ่น ต่อการเปลี่ยนแปลง และมอทล์ (Mott, 1972, p. 55) ได้พัฒนาเครื่องมือวัดประสิทธิผลเรียกว่า IPOE (Index of Perceived Organizational Effectiveness) ซึ่งมีการพัฒนาเครื่องมือครอบคลุมประสิทธิผลของโรงเรียน 4 ด้าน ดังนี้ คือ 1) ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ความสามารถในการพัฒนานักเรียน ให้มีทัศนคติทางบวก 3) ความสามารถในการพัฒนาปรับเปลี่ยนโรงเรียน ให้เข้ากับสภาพแวดล้อม 4) ความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียนมีความสอดคล้องกับเอ็ดมอนด์ส (Edmonds, 1979, p. 37) ได้เสนอแนวคิดที่นำไปสู่ความเป็นโรงเรียนที่มีประสิทธิผลด้วยปัจจัย 5 ประการ คือ 1) ภาวะผู้นำที่แข็งแกร่งของผู้บริหาร 2) ความเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านทักษะพื้นฐาน 3) สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่สะอาดปลอดภัย 4) ความคาดหวังของครูที่มีต่อนักเรียนในระดับสูง 5) การเฝ้าติดตามประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีการนำองค์ประกอบหลักทั้ง 8 องค์ประกอบไปกำหนดเป็นนโยบาย วิธีการ การวางแผน เพื่อพัฒนาบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติผู้บริหารโรงเรียนสมควรนำตัวบ่งชี้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาโดยการเพิ่มตัวบ่งชี้เกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การ บรรยากาศองค์การ และมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของผู้บริหารโรงเรียน

2.2 ควรนำตัวบ่งชี้องค์การแห่งการเรียนรู้ ไปพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียน ให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

2.3 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนที่อยู่ในประเภทเดียวกัน

2.4 ควรนำตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนไปทดลองใช้ ซึ่งผลของการทดลองใช้จะบ่งบอกถึงคุณภาพของตัวบ่งชี้และคุณสมบัติที่ดีของตัวบ่งชี้

เอกสารอ้างอิง

จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์. เจมส์ พี วอร์แมค. (2550). *แนวคิดแบบสิ้น* (วิทยา สุฤทธดำรง และยุพา กลอนกลาง, แปล).

กรุงเทพฯ: อี.ไอ. สแควร์.

จำเรียง วิยวัฒน์ และเบญจมาศ อ่ำพันธุ์. (2540). *วินัย 5 ประการพื้นฐานขององค์การการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: คู่แข่ง.

ดวงกมล ลินเพ็ง. (2553). *การพัฒนาผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้: การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธรร สุนทรายุทธ. (2551). *การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา*.

กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.

ธีระ รุญเจริญ. (2550 ก). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและการบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*.

กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

ประดิษฐ์ วงศ์มณีรุ่ง, สมเจต เพิ่มพูนธัญญะ, พรเทพ เหลือทรัพย์สุข และนพดล อิมเอม. (2552).

1-2-3 *ก้าวสู่สิ้น*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น). 14-20.

พรณี ชูทัย. (2522). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภรณ์ กิรติบุตร. (2529). *การประเมินประสิทธิผลขององค์การ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2547). *การบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: บุ๊ค พอยท์.

วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์. (2553). *ปฏิรูปการศึกษา: แนวคิด และข้อเสนอแนะ*. กรุงเทพฯ: วศิระ.

วิโรจน์ สารัตนะ. (2544). *โรงเรียนองค์การแห่งการเรียนรู้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. ขอนแก่น: อักษราพิพัฒน์.

วีรณัฐ มาพะศิริานนท์. (2540). *การบริหารภูมิปัญญา = Knowledge management* (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

สันติ บุญภิรมย์. (2552). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุ๊ค พอยท์.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). *การประกันคุณภาพการศึกษา*.

กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

- สุริพร อนุศาสนนันท์. (2550). *การเปรียบเทียบคุณภาพของการกำหนดมาตรฐานระหว่างวิธี
แองกอฟที่ได้รับการปรับปรุงกับวิธีบูคมาร์ค*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำรุง จันทวานิช. (2523). *องค์ประกอบบางประการที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- Cuttance, P. (1992). *Evaluating the effectiveness of schools*. n.p.
- Edmonds, R. R. (1979). *Effective schools for the urban poor*. n.p.
- Gibson, J. L., Ivencevich, J. M., & Donnelly, J. H. (1997). *Organ-behavior structure process*
(9th ed.). New York: McGraw Hill.
- Glickman, C., Gordon, S., & Ross-Gordon, J. (2001). *Supervision and instructional
leadership: A developmental approach* (5th ed.). Needham Heights, MA: Allyn and
Bacon.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2013). *Educational administration theory – research – practice*
(9th ed.). Singapore: McGraw-Hill.
- Kaiser, S. M. (2000). *Mapping the learning organization: Exploring a model of organizational
learning*. n.p.
- Mott, P. E. (1972). *The characteristic of effective organization*. New York: Harper and Row.
- Sammonds, P., Hillman, J., & Mortimore, P. (1995). *Key characteristics of effective schools
a review of school effectiveness research*. A report by the institute of education for
the office for standards in education.
- Sergiovanni, T. J. (2009). *The principalship: A reflective practice perspective* (6th ed.).
Allyn & Bacon: Boston.
- Shafaeddin, S. M. (2004). Is China's accession to WTO threatening exports of developing
countries?. *China Economic Review*, 15(2), 109-44.

“ People can't love and appreciate others,
if they cannot love and appreciate themselves.

คนเราไม่อาจรักและเห็นคุณค่าของใครได้
หากยังไม่รู้จักรักและเห็นคุณค่าของตัวเอง ”